

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (مسأله ضد)

ثمره بحث نهی از ضد (۲)

جلسه ۲۲۹

استاد نجار زاده

موارد ارجحیت واجب بر ضد عبادی اش:

۲. ضدّ عبادی واجب باشد ولی اهمیتش نزد شارع از مأموریه کمتر باشد، مانند مورد اجتماع انقاد نفس

محترمه از هلاکت با نماز واجب که در این فرض بدون تردید انقاد نفس بر خواندن نماز مقدّم است فلذا اگر مکلف آن را رها کرده و به نماز بایستد، بنا بر رأی کسانی که امر بالشّیی را مقتضی نهی از ضدّ می دانند، نماز باطل می باشد.

۳. مأمور به، واجب مضیق و ضدّ عبادی آن، واجب موسّع باشد؛ که در این فرض بدون تردید مضیق را

بر موسّع مقدّم می دارند؛ اگرچه موسّع، اهمیتش از آن بیشتر باشد. مثال آن اجتماع پرداختن دین فوری

است با نمازی که وقت آن موسّع است؛ یا اجتماع ازاله نجاست از مسجد با خواندن نماز در توسعه

وقت. در این دو مثال، قضاء دین و ازاله نجاست بر نماز مقدّم می باشند؛ از این رو بنابر عقیده کسانی

که امر بالشّیی را مقتضی نهی از ضدّ می دانند، اگر مکلف از پرداختن دین و ازاله نجاست روی گردانده

و به نماز بایستد، نمازش باطل می باشد.

۴. ضدّ عبادی همچون مأموریه واجب باشد ولی از سنخ واجب مخیر بوده در حالیکه مأموریه واجب

معین باشد که در این صورت، معین بر مخیر مقدّم است؛ اگرچه مخیر، اهمیتش بیشتر از معین باشد؛

زیرا برای مخیر، بدل بوده که در صورت نیابردن آن، بدل به جایش قرار می گیرد؛ بخلاف معین که در

صورت ترك، جانشین ندارد. مثال: اجتماع سفری که نذر شده در روز معین انجام شود با خصال کفّاره

که شخص بخواهد در همان روزی که می باید به سفر رود، از باب عمل به کفّاره، روزه بگیرد؛ که در

این فرض، سفر بر کفّاره مقدّم است؛ لذا اگر سفر را ترك کرده و روزه را اختیار کند، بنابر اینکه امر

بالشّیی مقتضی نهی از ضدّ باشد، روزه فاسد بوده زیرا متعلّق نهی قرار گرفته است.